

VERKIEZINGSPROGRAMMA

2018-2022

EERLIJK DELEN

MENSELIJKE ZORG

DUURZAME TOEKOMST

ZEGGENSCHAP

GROEN
LINKS
OVERBETUWE

INHOUD

Inhoud

1. Onbezorgd leven, werken en meedoen in een duurzame economie	5
2. Beschikbare zorg als je het zelf (even) niet meer kunt	8
3. Opgroeien in dorpen en wijken	10
4. Een duurzaam klimaat met schone energie	12
5. Aandacht voor een natuurlijke omgeving.....	14
6. Bereikbare dorpen en vervoer op maat	15
7. Duurzaam wonen in een gezonde leefomgeving	17
8. Samen aan de slag: inwoners en gemeente vinden elkaar	19
9. Bouwen aan een bruisende, expressieve en creatieve samenleving	20
10. Een tolerante en veilige samenleving	22

ACTIEPUNTEN

GroenLinks Overbetuwe staat voor een gemeente waarin we onze welvaart eerlijk delen, waar jong en oud menselijke zorg krijgen, waarin we ervoor zorgen dat onze kinderen en kleinkinderen ook kunnen genieten van een mooie, schone en leefbare wereld en waarin inwoners voldoende zeggenschap over hun eigen leefomgeving hebben. Hiervoor is een politiek nodig die inwoners intensief bij de besluiten betreft. Een politiek die beslissingen aan inwoners durft over te laten. En een politiek die initiatieven van inwoners helpt te ontplooiën en tot wasdom te komen. In Overbetuwe gaat het niet slecht, maar het kan nog veel beter.

Eerlijk delen

- Meer ondersteuning voor mensen met lage inkomens.
- Meer sociale woningbouw.
- Iedereen kan deelnemen aan sport, kunst en cultuur.
- Ruimte voor mensen om mee te doen aan de samenleving op een manier die voor hen zinvol is.

Menselijke zorg

- In elk dorp en in elke wijk één plek waar inwoners terecht kunnen met al hun hulpvragen.
- Snelle en effectieve hulpverlening door vaste hulpverleners, minder bureaucratie en aandacht voor alle oorzaken van het probleem van een hulpvrager.
- Voldoende ruimte voor hulpverleners om te investeren in goed contact met hulpvragers.
- Investeren in ontmoetingscentra voor jong en oud.

Duurzame toekomst

- Een CO₂-neutrale gemeente in 2030 met minimaal energiegebruik en maximale opwekking van duurzame energie.
- Ruim baan voor veilig fietsen en spelen.
- Meer groen en water in dorpen en wijken.
- Alle natuurgebieden met elkaar verbinden door akkerranden, groenstroken en verbindingzones.

Zeggenschap

- Meer mogelijkheden om mee te beslissen over de eigen leefomgeving.
- Een gemeente waarin alle inwoners zich gehoord voelen.
- Ruimte en ondersteuning voor inwoners die initiatieven en activiteiten ontwikkelen.
- Begrijpelijke en gemakkelijk vindbare informatie van de gemeente.

VOORWOORD

In dit verkiezingsprogramma leest u hoe wij deze ideeën in onze mooie gemeente in de praktijk willen brengen. Ze zijn tot stand gekomen dankzij de inbreng van velen: jongeren, ouderen, hulpverleners, verzorgers, ouders, (ervarings-)deskundigen, vrijwilligers, dorps- en wijkraden, maatschappelijke organisaties, agrariërs, natuurbeschermers, werknemers, bedrijven en vele anderen. Onze grote dank voor al hun inbreng.

Wij hopen dat onze ideeën u aanspreken en dat wij op u kunnen rekenen als u uw stem uitbrengt op 21 maart 2018!

Hanno Krijgsman

Lijsttrekker en fractievoorzitter GroenLinks Overbetuwe

T: 06-4248 1617

E: hannokrijgsman@gmail.com

W: <http://overbetuwe.groenlinks.nl>

1. Onbezorgd leven, werken en meedoen in een duurzame economie

Wat willen we bereiken?

Iedereen doet mee

De economie trekt aan. GroenLinks wil dat alle inwoners dat merken. Voor ieder mens is het belangrijk om te werken of om op een andere manier het gevoel te hebben 'een steentje bij te dragen' aan de samenleving. GroenLinks wil dat iedereen kan meedoen. Via betaald werk, school, mantelzorg of vrijwilligerswerk. Als dat niet lukt, is het taak van de overheid om mensen te helpen, bijvoorbeeld met extra ondersteuning of begeleiding. Ons uitgangspunt: minder regels en meer vertrouwen in de keuzes van mensen zelf. We willen dat de gemeente openstaat voor experimenten en beter gaat letten op de uitstroom naar werk. Zo kunnen we leren wat werkt en wat beter kan. Speciale aandacht op de arbeidsmarkt gaat uit naar jongeren, ouderen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij mogen rekenen op extra inzet van de gemeente om hun kansen op betaalde arbeid te vergroten.

Eerlijk delen

Wij kiezen voor ruimhartige inkomensondersteuning, zodat mensen met een minimumuitkering of een laag salaris uit een baan volwaardig kunnen meedoen. Dat geldt ook voor kinderen uit deze gezinnen: zij kunnen sporten, de bioscoop of een muziekvereniging bezoeken. Gemeentelijke regelingen die mensen met een laag inkomen helpen moeten simpel en gebruiksvriendelijk zijn.

Duurzame economie

GroenLinks staat daarnaast voor een economie die schone, groene en duurzame bedrijven trekt. Het midden- en kleinbedrijf is belangrijk voor de lokale werkgelegenheid. In onze gemeente werken ook veel mensen als zelfstandige. De gemeente helpt hen met informatie over het ondernemerschap en zij zorgt ervoor dat we werkplaatsen en flexplekken voor zzp'ers in leegstaande panden inrichten. Voor bedrijven met duurzame producten of duurzame dienstverlening maken we het extra aantrekkelijk om zich in Overbetuwe te vestigen. De stationslocaties Elst en Zetten-Andelst zijn van groot belang voor de aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van onze gemeente. Door te investeren in deze stationslocaties en onze groene omgeving blijft Overbetuwe aantrekkelijk om te werken en te wonen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Iedereen doet mee

1. Er komen meer experimenten op het gebied van inkomen en werk, om mensen op basis van gelijkwaardigheid, positieve stimulering en vertrouwen aan (betaald) werk te helpen.
2. Er komt een experiment voor het een basisinkomen voor mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt.

3. In nauwe samenwerking met het bedrijfsleven creëren we banen voor jongeren, ouderen, mensen met een migranten- of vluchtelingenachtergrond, laaggeschoolden en personen met een (arbeid)handicap.
4. De gemeentelijke organisatie wordt een voorbeeldorganisatie voor het in dienst hebben van mensen met een arbeidsbeperking.
5. We gaan meer ons best doen om uitkeringsgerechtigden om- en bij te scholen voor kansrijke sectoren en beroepen, zoals logistiek, schoonmaak, techniek, de bouw, ICT en sector zorg & welzijn. Dit kan met (tijdelijk) behoud van uitkering.
6. De gemeente ondersteunt maatschappelijke initiatieven waarbij bewoners zich inzetten om werkzoekenden aan een baan te helpen.
7. Mensen met een lichamelijke beperking kunnen overal in Overbetuwe aan het werk. De gemeente neemt mogelijke obstakels weg, zoals bijvoorbeeld vervoer.
8. Beschutte werkplekken blijven bestaan, omdat dit voor sommigen de enige veilige manier van werken betekent.
9. De gemeente weegt bij aanbestedingen mee hoeveel stage- en leerwerkplekken opdrachtnemers scheppen. Hiervoor gebruikt zij de MVO-prestatieladder.
10. Bij het uitvoeren van de participatiewet streven we ernaar dat mensen zich op een voor hen zinvolle manier inzetten voor de samenleving. Hierbij zetten we alleen in op plekken die andere werkzoekenden niet verdringen van de arbeidsmarkt. We verruimen de mogelijkheden om vrijwilligerswerk te doen met behoud van uitkering.
11. We verminderen de laaggeletterdheid in de gemeente, door specifieke programma's die tot resultaat leiden in de doelgroepen. Hiervoor is levenslange aandacht.
12. In Overbetuwe krijgt iedereen beschikking over snel internet. De gemeente gaat hiervoor met de aanbieders en inwoners in gesprek. Bewonersdeelname en draagvlak zijn hiervoor voorwaarden.

Eerlijk delen

1. Huishoudens met lage inkomens krijgen ondersteuning om te voorzien in hun eerste levensbehoeften en krijgen de mogelijkheid mee te doen aan de samenleving, zoals sport en cultuur.
2. Bij een aanvraag voor een uitkering kijkt de gemeente naast wettelijke richtlijnen ook naar de specifieke situatie van de aanvrager.
3. We gaan experimenteren met mogelijkheden voor 'flexibele bijstand'. Inwoners met een oproepcontract kunnen eenvoudiger bijstand krijgen in periodes waarin hun inkomen onder het sociaal minimum zit.
4. Een goed armoedebeleid blijft alleen betaalbaar als misbruik wordt bestraft. We pakken uitkeringsfraude aan en leggen daarbij de nadruk op preventie.
5. We begeleiden het gebruik van de Gelrepas beter en nemen drempels voor het gebruik ervan weg.
6. We breiden de schuldhulpverlening uit met voorlichting, preventie en nazorg. Jongeren zijn hierbij een bijzondere doelgroep om zo problemen op latere leeftijd te voorkomen.
7. Overbetuwe onderzoekt de mogelijkheid van het oprichten van een schuldenfonds.
8. Overbetuwe stopt met het inzetten van dure incassobureaus.

Duurzame economie

1. De economische focus moet gericht zijn op circulaire economie en slimme duurzaamheid. We benaderen bedrijven, die hieraan bijdragen, actief om zich te vestigen in onze gemeente. We kijken daarbij goed naar wat de regio nodig heeft.
2. Overbetuwe speelt in op de trend om productie dichtbij te organiseren. Door te investeren in een duurzame gemeente ontstaat werkgelegenheid voor bouwvakkers, installateurs en monteurs.
3. We erkennen lokale ondernemers en zelfstandigen nog meer als economische factor van belang. Zij krijgen ruimte en ondersteuning om te ondernemen.
4. De gemeente gebruikt haar inkoopkracht om innovaties te stimuleren en te ondersteunen op weg naar de nieuwe circulaire economie.
5. We ondersteunen actief ondernemers of inwoners, die waardevolle duurzame projecten opzetten.
6. Uitbreiding van bestaande bedrijven gebeurt energieneutraal.

2. Beschikbare zorg als je het zelf (even) niet meer kunt

Wat willen we bereiken?

Eigen kracht door sterke samenwerking

Eigen kracht betekent dat we mensen helpen (weer) in hun kracht te komen. In Overbetuwe is goede zorg dicht bij huis geregeld en toegankelijk voor iedereen. Iedereen weet waar hij terecht kan en krijgt zo snel mogelijk hulp. Het aantal hulpverleners waarmee je als inwoner te maken krijgt is zo beperkt mogelijk. De hulpvraag staat centraal en regelgeving is ondersteunend aan deze hulpvraag.

De jeugd in zijn kracht

In Overbetuwe kunnen kinderen en jongeren zich optimaal ontwikkelen. Kinderen en jongeren krijgen de ruimte om op te groeien vanuit de waarden en normen die passen bij hun eigen achtergrond. Er is een stevig vangnet wanneer zij vastlopen in hun ontwikkeling of wanneer hun ouders het zelf niet redden. Samen met de ouders en vertrouwde personen uit de omgeving van het kind zoeken we naar passende oplossingen.

De kracht in de omgeving

Overbetuwe heeft een rijke historie als het gaat om vrijwilligers en liefdadigheidswerk. Veel organisaties zijn actief in het bijstaan van anderen. GroenLinks koestert deze historie en wil deze organisaties ondersteunen. In onze gemeente ontwikkelen en ondersteunen we nieuwe burgerinitiatieven, die aansluiten bij de huidige behoefte van bewoners en de sociale samenhang versterken. Inwoners van Overbetuwe voelen zich gehoord. Iedere inwoner van Overbetuwe draagt op zijn eigen manier een steentje bij.

Wat gaan we hiervoor doen?

Eigen kracht door sterke samenwerking

1. We zorgen voor een centrale plek per wijk of dorp waar inwoners direct met al hun hulpvragen terecht kunnen.
2. Kernteams worden de toegangspoort naar zorg. Deze teams bestaan uit deskundige diensten en hulpverleners die direct beschikbaar zijn om mensen met hun hulpvraag bij te staan.
3. We verdelen het huidige Team Sociaal Domein over de kernteams, zodat deze een integrale aanpak kunnen realiseren en we mensen binnen de gemeentelijke dienstverlening niet meer hoeven doorverwijzen.
4. Hulp-/dienstverleners krijgen ruimte (tijd, deskundigheid) om te investeren in goed contact met de hulpvrager.
5. Er komt een groter aantal professionele casemanagers in de kernteams. De casemanagers houden de regie voor mensen die doorverwezen zijn naar specialistische zorg.

6. We verminderen de huidige bureaucratie bij doorverwijzingen naar gespecialiseerde hulpverleningsorganisaties.
7. We gaan mensen veel duidelijker op de mogelijkheden voor cliëntondersteuning wijzen.
8. We verhogen de handelingssnelheid richting inwoners met een hulpvraag.
9. Kwaliteit is het belangrijkste uitgangspunt bij de uitbesteding van taken als de thuiszorg. Zaken als duurzaamheid en goed werkgeverschap vormen belangrijk criteria bij aanbestedingen.

De jeugd in zijn kracht

1. We koppelen de toegangspoort voor jeugdhulpverlening aan de toegangspoort voor WMO-aanvragen en arbeidsparticipatie. Hierdoor kan de hulpverlener direct een totaalbeeld vormen van de gezinssituatie.
2. We schakelen noodzakelijke diagnostiek tijdig in en voeren deze tijdig uit.
3. We voorkomen zoveel mogelijk dat kinderen op een wachtlijst komen als we gespecialiseerde hulpverlenersorganisaties inschakelen.
4. We brengen intensieve samenwerkingsverbanden tot stand tussen jeugdhulpverleners, jeugdconsulenten, huisartsen en scholen.
5. We zorgen ervoor dat burgerinitiatieven en vrijwilligers in wijken het netwerk rondom kinderen en hun gezin kunnen versterken.

De kracht in de omgeving

1. We zorgen ervoor dat mensen in dorpen en wijken elkaar in ontmoetingscentra kunnen ontmoeten en dat zij door hun samenzijn iets voor elkaar kunnen betekenen.
2. We stimuleren educatieve initiatieven op het gebied van geestelijk welzijn, zoals aan mindfulness, themabijeenkomsten en cursussen.
3. Er komen woonvormen waarin mensen kunnen deelnemen aan een nieuwe versie van het traditionele gezinsverband. Denk daarbij bijvoorbeeld aan woonvormen voor ouderen.

3. Opgroeien in dorpen en wijken

Wat willen we bereiken?

Kinderen en jongeren doen ertoe in Overbetuwe. Er is in Overbetuwe de laatste 15 jaar veel gebouwd, waardoor er relatief veel jongeren en (jonge) gezinnen zijn bijgekomen. GroenLinks vindt dat Overbetuwe voor jongeren een aantrekkelijke gemeente moet zijn om een actief leven te leiden met voldoende mogelijkheden voor leren, sport, spelen en cultuur.

Onderwijs en leerachterstanden

Dit is allemaal niet vanzelfsprekend. Soms is de relatie met de school niet goed met als gevolg verzuim en schooluitval. Soms sluit de opleiding onvoldoende aan bij de arbeidsmarkt, met als gevolg jeugdwerkloosheid of een bijstandsuitkering. Tenslotte kan er sprake zijn van een ontworpen thuissituatie, waardoor een jongere ergens woont wat hij niet als thuis ervaart.

Op deze momenten heeft de gemeente een belangrijke taak. We moeten jongeren snel en doeltreffend helpen als dat nodig is, zodat zij hun eigen leven kunnen vormgeven. Daarbij is het belangrijk dat geen enkele jongere tussen wal en schip terecht komt. Iedereen kan bij de gemeente terecht voor advies en ondersteuning, ongeacht leeftijd.

Scholen spelen in dorpen en wijken een centrale rol in het sociale leven. Een school is een plek om elkaar te ontmoeten, bij te praten en te leren. GroenLinks stimuleert vernieuwingen op scholen die eraan bijdragen dat dorpen aantrekkelijke plekken blijven om wonen.

Sport, bewegen en spelen

Door werk, onderwijs en sport raken jongeren betrokken bij hun omgeving. Je creëert een sociaal netwerk en je leert mensen kennen waar je je goed bij voelt. De samenhang binnen Overbetuwe wordt daardoor sterker. Sport moet daarom toegankelijk zijn voor iedere inwoner. Speciale aandacht hebben we daarbij voor mensen die sport moeilijker kunnen bereiken, zoals gehandicapten of mensen die andere drempels ervaren.

Om naast sport bewegen te stimuleren wil GroenLinks mensen met een goede inrichting van de buitenruimte uitdagen om actief te zijn in de buitenlucht en kinderen aanmoedigen om te spelen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Onderwijs

1. Iedere jongere zit op school of volgt een leer-werktraject. Bij problemen zoeken we samen met de jongere en zijn ouders naar oplossingen.
2. Elke school wordt een kindcentrum waar onderwijs, ondersteuning en vrije tijd samenkomen. We leren daarbij van de ervaring van de Sunte Werfert in Elst.
3. Muziek- en cultuuractiviteiten krijgen extra aandacht. We stimuleren scholen en verenigingen om hier initiatieven in te ontplooien.
4. We vergroten het aantal bibliotheken op school. Hiermee versterken we de sociale functie van de school in het dorp en de wijk.
5. Iedere school heeft een schooltuin en een groen schoolplein.

6. Er komen veilige schoolroutes en rondom scholen wordt het verkeer veiliger. De gemeente stimuleert ouders en kinderen om 'op voeten en fietsend' naar school te gaan. Tijdens de breng- en haaltijden van basisscholen zijn de straten rond het schoolplein autovrij. Voor ouders die hun kinderen met de auto naar school brengen komen aparte kus- en zwaai-plekken.

Leerachterstanden

1. De gemeente zet in op goede voor- en vroegschoolse educatie. Dit voorkomt dat kinderen op de basisschool beginnen met een achterstand.
2. Volwassenen krijgen een (tweede en betaalbare) kans om een achterstand in taal of anderszins weg te werken.
3. Samen met het onderwijs biedt de gemeente passende opvoed- en opgroeiondersteuning aan docenten, het gezin en leerlingen die zorg nodig hebben.
4. Ouders van kinderen die moeite hebben met het niveau op school, vanwege bijvoorbeeld leerproblemen of hoogbegaafdheid, kunnen zelf gespecialiseerde hulpverleners kiezen om hen te begeleiden. De hogere onderwijskosten van deze gezinnen vergoeden we vanuit de jeugdwet.
5. Kinderen die moeite hebben met het niveau op school, vanwege bijvoorbeeld leerproblemen of hoogbegaafdheid, krijgen in Overbetuwe gerichte ondersteuning.

Sport en beweging

1. We stimuleren samenwerking tussen sportverenigingen onderling en de samenwerking met het onderwijs, de naschoolse opvang, fitness instellingen en zorginstellingen. Scholen bieden sport aan als naschoolse activiteit.
2. Om meer jongeren te laten sporten krijgen alle leerlingen in het basis- en voorgezet onderwijs een kennismakingsprogramma bij verschillende sportverenigingen.
3. Sportverenigingen krijgen zo nodig financiële steun om te zorgen voor een breed, toegankelijk en betaalbaar sportaanbod.
4. We gaan discriminatie en geweld op sportvelden en sportclubs tegen.
5. We stimuleren een gezond aanbod in sportkantines.

Spelen

1. Kinderen krijgen de ruimte om in hun eigen buurt zelfstandig te kunnen spelen. In elke buurt zijn er voldoende groene speelplekken voor kinderen van alle leeftijden.
2. Bij de aanleg van nieuwe (natuur)speelplaatsen en het opknappen van huidige speelplaatsen maken we gebruik van natuurlijke elementen.
3. Door de inzet van nieuwe communicatiemiddelen weten jongeren de weg naar de gemeente beter te vinden.
4. Schoolpleinen worden zoveel mogelijk onderdeel van de openbare speelruimte.
5. Ieder voorjaar inspecteert de gemeente samen met jongeren de speelplekken.

4. Een duurzaam klimaat met schone energie

Wat willen we bereiken?

GroenLinks wil een duurzame toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen. Daarom willen wij er nu alles aan doen om klimaatverandering tegen te gaan en ervoor te zorgen dat de wereld niet meer dan 1,5 graad opwarmt. Dit betekent dat Overbetuwe uiterlijk in 2030 een CO₂-neutrale gemeente moet zijn. In onze CO₂-neutrale gemeente gebruiken we zo weinig mogelijk energie en de energie die we opwekken is duurzaam. Onze huizen en andere gebouwen gebruiken zo weinig mogelijk energie en die energie moet hernieuwbaar zijn. Nieuwbouw vindt plaats naar de laatste inzichten, zoals gasloos en 'nul-op-de-meter'. Bij renovatie worden de woningen zo energiezuinig mogelijk. Dit geldt voor zowel woningen van woningcorporaties als voor woningen van particulieren. We passen innovatieve maatregelen voor duurzaam wonen toe. Als de technologie nog niet klaar is voor massale toepassing, starten we pilots om de technologie te testen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Samenwerken naar CO₂-neutraal

1. Overbetuwe is in 2030 een CO₂-neutrale gemeente. Hiervoor stellen we een actieplan op met concrete doelen en tussenstappen.
2. In de Omgevingsvisie leggen we alle afspraken en verplichtingen rondom duurzaamheid vast.
3. In overleg met omwonenden wijzen we geschikte locaties aan voor minstens 30 windmolens, zoveel mogelijk langs de snelwegen en op bedrijventerreinen. De omwonenden delen mee in de winst en we zorgen ervoor dat zij zo weinig mogelijk last hebben van slagschaduw of geluid.
4. Samen met inwoners en ondernemers maken we een plan om voor ieder kind, dat in Overbetuwe wordt geboren, een zonnepaneel te plaatsen.
5. Inwoners en bedrijven die een innovatief, duurzaam project willen starten, ondersteunen we met deskundigheid en bij het zoeken naar alternatieve financiering.
6. We gaan eerst op alle gemeentelijke gebouwen zonnepanelen plaatsen voordat we zonneparken in het buitengebied mogelijk maken.
7. De nachten in Overbetuwe worden donkerder: we gaan lichthinder tegen en besparen energie. We gebruiken ledverlichting op plekken waar we niet zonder verlichting kunnen.
8. We zorgen ervoor dat de organisatie van evenementen duurzaam en diervriendelijk is, volgens de inzichten van de dag.

Thuis energie besparen en opwekken

1. Nieuwbouwwoningen bouwen we zonder gasaansluiting.
2. De wettelijke norm voor energiezuinige woningen (EPC) bereiken we 2 jaar eerder dan verplicht, namelijk op 1 januari 2019. Dat betekent dat nieuwbouwwoningen vanaf 0-op-de-meter-woningen zijn.
3. De onroerendezaakbelasting (ozb) wordt afhankelijk van het energielabel. Hoe energiezuiniger het gebouw, hoe lager de ozb.
4. Overbetuwe verstrekt goedkope leningen aan huizenbezitters om hun woning energiezuiniger te maken en om zelf duurzame energie op te wekken.

5. We benaderen huiseigenaren en bedrijven om energie te besparen en op te wekken.
6. Minder draagkrachtige huishoudens kunnen gebruik maken van een regeling waarbij zij kosteloos energiebesparende maatregelen kunnen nemen.
7. Zonnepanelen plaatsen kan zonder vergunning, behalve bij monumenten.
8. We maken prestatieafspraken met corporaties om het bestaande woningbestand optimaal te isoleren (minimaal energielabel B in 2020), gasgebruik af te bouwen, zonnepanelen te plaatsen en met hernieuwbare grondstoffen te bouwen.
9. Bij aanbesteding van nieuwbouw stellen we eisen voor energieneutraal en circulair bouwen met hernieuwbare grondstoffen.

Energie besparen en opwekken bij instellingen en bedrijven

1. In het nieuw te realiseren Energieakkoord Overbetuwe leggen we met bedrijven en instellingen vast dat ook zij hun energiegebruik minimaliseren en duurzame energie opwekken.
2. We zorgen ervoor dat bedrijven alle energiebesparende maatregelen nemen die zij binnen 5 jaar terug kunnen verdienen.
3. Er komt een plan "verduurzaming scholen" met daarin subsidies voor duurzaamheids- en ventilatiemogelijkheden in klaslokalen.

5. Aandacht voor een natuurlijke omgeving

Wat willen we bereiken?

Overbetuwe is een prachtige plek om te wonen, werken en recreëren. Om de natuur in te kunnen hoof je maar een klein stukje te wandelen. Wij willen dat Overbetuwe haar identiteit als gezonde, schone woonomgeving behoudt en handhaven het groene en levendige karakter van onze gemeente. Natuur en kleinschalige landbouw versterken elkaar. We verbinden het groen binnen en buiten de dorpen, want ook dieren moeten zich vrij kunnen bewegen en planten moeten zich vrij kunnen verspreiden. Zo kan iedereen van ons mooie landschap genieten en gaan natuur en ontspanning hand in hand.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. We stimuleren het beplanten van akkerranden met wilde bloemen om het insectenbestand op peil te houden.
2. We verbinden de natuur in onze gemeente door langs zoveel mogelijk perceelgrenzen groenstroken met bloemen, struiken en bomen aan te leggen, bij voorkeur soorten die weinig overlast voor agrariërs opleveren. Deze groenstroken combineren we waar mogelijk met recreatieve fiets- en wandelroutes en waterwegen.
3. Een deel van het openbaar groen wordt ontoegankelijk voor mensen zodat dieren een toevluchtsoord hebben.
4. We stimuleren duurzame landbouw door te assisteren bij subsidieaanvragen.
5. We behouden kleinschalige landbouw en we stimuleren variatie van agrarische bedrijven.

6. Bereikbare dorpen en vervoer op maat

Wat willen we bereiken?

GroenLinks wil dat Overbetuwe uiterlijk in 2030 een energieneutrale gemeente is, waarin we ons verplaatsen op een duurzame manier. Dat is 20 jaar eerder dan de huidige doelstelling zoals vastgelegd in de Routekaart Duurzaam Overbetuwe. Fietsen, wandelen en ander langzaam verkeer krijgt alle ruimte om veilig te bewegen. Als we sneller willen gaan, gebruiken we het openbaar vervoer en zero-emissions voertuigen.

Met al dit vervoer zijn de dorpen onderling goed bereikbaar. De nadruk ligt daarbij op de bereikbaarheid van de grotere dorpen (Heteren, Zetten-Andelst en Elst) vanuit de kleinere dorpen en de grotere dorpen onderling. Om (auto)mobiliteit te verminderen of te voorkomen, handhaven we de basisvoorzieningen in alle dorpen en stimuleren we dienstverlening via internet.

Wat gaan we hiervoor doen?

Emissieloos eigen vervoer

1. Overbetuwe maakt actieplan om te streven naar zoveel mogelijk emissieloze voertuigen op onze lokale wegen rondrijden in 2030.
2. Er stellen uitstootnormen op die vanaf 2019 bepalen welke voertuigen op welke wegen in de bebouwde kom welkom zijn.
3. Grote 'mobiliteitsveroorzakers' zoals scholen voor Voortgezet Onderwijs worden alleen nog rondom de stations gebouwd.
4. Om mobiliteit te verminderen stimuleren we handhaving of uitbreiding van basisvoorzieningen in alle dorpen met meer dan 200 woningen.
5. Binnen de bebouwde kom wordt 30 km per uur de norm. Scooters en snorfietsen moeten op de rijbaan.
6. We richten de openbare ruimte zoveel mogelijk in voor fietsers en voetgangers, de auto is 'te gast'. De kosten daarvan worden onderdeel van de planexploitatie.
7. In overleg met bewoners maken we zoveel mogelijk bestaande wijken autoluw. Er komen experimenten om wijkgedeeltes met smalle straten autovrij te maken. Zulke straatjes worden vanzelf plekken waar kinderen lekker kunnen spelen. Wijkbewoners mogen meebeslissen om hun straat meerdere malen per jaar autovrij te maken voor bijvoorbeeld buitenspeeldagen, buurtfeesten en rommelmarkten.
8. Samen met bewoners en ondernemers kijken we hoe we een aantrekkelijke autovrije Dorpsstraat in Elst kunnen creëren zonder dat dit ten koste gaat van de omzet.
9. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door (elektrisch) fietsen als norm te hanteren voor verplaatsingen korter dan 7,5 km en schakelt over op emissieloze voertuigen voor dienstreizen.
10. Het beheer van de openbare ruimte wordt emissieloos.
11. In contracten met afvalinzamelaars leggen we de inzet van emissieloze inzamelvoertuigen vast.
12. In 2020 heeft 4% van alle openbare parkeerplaatsen in Overbetuwe een (snel)laadpaal. Deze laadplaatsen plaatsen we op plaatsen waar lang parkeren te verwachten is.

Fietsen en wandelen

1. We breiden het fietsnetwerk flink uit, zodat alle dorpen met elkaar verbonden zijn door vrijliggende fietspaden, fietssnelwegen en fietsstraten, voorzien van een geschikt wegdek.
2. Fietsers krijgen voorrang, tenzij het echt niet anders kan.
3. Bij de realisatie van fietsstraten creëren we ook groene (bij-vriendelijke) linten door de dorpen.
4. Alle fietspaden worden geschikt voor fietsen 2.0 (bredere fietspaden waar rekening wordt gehouden met verschillende groepen gebruikers, verschillende snelheden en bredere fietsen).
5. We stellen de verkeerslichten gunstiger af voor fietsers (vaker en langer op groen, tegelijk op groen).
6. We maken van de dijken en de weg langs de Linge (recreatieve) straten voor langzaam verkeer als fietsers, skeelers, hardlopers en wandelaars.
7. Er komen fietsparkeernormen zodat er voldoende parkeergelegenheid is voor fietsers nabij sporthallen/sportterreinen, stations, belangrijke bushaltes, scholen, winkelcentra en kantoren.

Openbaar vervoer

1. We bevorderen het gebruik en de toegankelijkheid van het openbaar vervoer. Bij elke halte zijn fietsklemmen.
2. Gehandicapten en senioren met een smalle beurs kunnen buiten de spits gratis of goedkoper met de bus en de trein reizen.
3. Plekken die niet bereikbaar zijn met het openbaar vervoer, zijn te bereiken met vervoer op maat tegen OV-tarief en met OV-fietsen vanaf bus/treinhalttes met een aantrekkelijke frequentie. Deze haltes hebben goede fietsenstallingen.

7. Duurzaam wonen in een gezonde leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Gemengde wijken

GroenLinks staat voor gemêleerde wijken. Deze bieden sociaal gezien een duurzaam leefklimaat. We pakken het tekort aan betaalbare huur- en koopwoningen aan. We willen onze woonomgeving niet helemaal vol bouwen en voldoende ruimte overhouden voor groen en water. Daarom zoeken we bij leegstaande gebouwen naar mogelijkheden om deze geschikt te maken voor bewoning.

Groene wijken

In een groene wijk is het leven prettiger. Onze kinderen kunnen lekker buiten spelen en wij zelf kunnen dicht bij huis wandelen, fietsen en sporten. Groen in de wijk heeft een positief effect op de gezondheid van de inwoners en een matigende invloed op effecten van klimaatverandering. Daarom wil GroenLinks het groen in onze gemeente beschermen én uitbreiden, door groen aan te planten en verharding weg te halen. Bij de (her)inrichting van onze dorpen zorgen we voor voldoende plaats voor groen en water, voldoende aandacht voor een verkoelende wind en voldoende schaduw van bomen.

Een circulaire gemeente

GroenLinks wil de wegwerpeconomie omvormen tot een circulaire economie: afval is een grondstof voor nieuwe producten. Op lokaal niveau begint dat met het scheiden van huishoudelijk afval. Het gebruiken van afvalstoffen moet op een zo hoogwaardig niveau plaatsvinden.

Wat gaan we hiervoor doen?

Gemengde wijken

1. De gemeente stimuleert de bouw van betaalbare huur- en koopwoningen. In bestemmingsplannen nemen we minimumpercentages voor sociale woningbouw op en we maken het aantrekkelijker om sociale woningbouw te realiseren.
2. De gemeente stimuleert de bouw van gemêleerde wijken, waar zowel betaalbare als duurdere woningen komen. In deze wijken is 75 m² per adres aan groene ruimte beschikbaar.
3. Er komt in Overbetuwe ruimte voor de bouw van alternatieve woonvormen zoals kangeroewoningen, tiny houses en gemeenschappelijk wonen.
4. Overbetuwe maakt een stimuleringsprogramma voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap.
5. We behouden gemeentelijke en rijksmonumenten in de vorm zoals die nu zijn.

Groene wijken

1. We zorgen ervoor dat 'onbebouwde zones' (groen en water) tot in de centra van dorpen komen.
2. Op buurtniveau (een aantal straten) is er tenminste 75 m² groen per woonadres aanwezig. In buurten die verder dan 100 meter van de komgrens liggen en deze norm nog niet gehaald is, zetten we weinig gebruikte wegen en trottoirs om in groene zones.
3. We stimuleren wijkbewoners om buurttuinen te realiseren: stukken openbaar groen die de buurt omvormt tot publieke tuingebieden en onderhoudt.
4. Bij nieuwe aanplant letten we op verschillende soorten vanwege biodiversiteit.
5. We beschermen bestaand groen en bestaande bomen en offeren deze niet op aan andere functies dan 'openbaar groen'.
6. Voor de kap van een boom met een diameter van 15 centimeter of meer wordt een kapvergunning noodzakelijk.
7. In straten waar meerdere bomen staan kappen we alleen de bomen waarbij dat nodig is, niet uit gemak een hele reeks. De enkele boom die verdwijnt, vervangen we door een vergelijkbaar exemplaar.
8. Eigenaren en bedrijven krijgen korting op de rioolheffing als zij zorgen voor eigen regenwateropvang, regenwaterinfiltratie en het vervangen van stenen door groen.
9. Plantsoenbeheer en groeninrichting worden diervriendelijk. Niet alleen voor bijen en vlin-ders, maar ook voor kikkers, vogels en egels.
10. (Weg)verharding die niet strikt noodzakelijk zetten we om naar halfverharding (grasbeton-stenen) of groenvakken. Hiermee voorkomen we ook onkruidgroei op weinig belopen trottoirs.
11. We maken de openbare ruimte klimaatbestendig.
12. We gaan regenwater en afvalwater gescheiden opvangen. Dit geldt voor alle bebouwing.

Een circulaire gemeente

1. De gemeente voorziet voorstellen van een milieu- en klimaatparagraaf met daarin de milieueffecten van de voorgenomen maatregelen.
2. Het onderhoud van de openbare ruimte gebeurt met de inzet van sociale en circulaire mid-delen. Bij aanbesteding voor onderhoud wordt duurzaamheid één van de gunningscriteria.

8. Samen aan de slag: inwoners en gemeente vinden elkaar

Wat willen we bereiken?

In Overbetuwe hebben inwoners wat te zeggen over de plek waar ze leven, wonen, werken en ontspannen. GroenLinks wil dat mensen mee kunnen praten, denken en beslissen over de onderwerpen die hen raken. We willen dat de gemeente naar hen luistert. Samen zoeken we naar nieuwe manieren van discussie en samen zoeken we naar oplossingen voor uitdagingen in Overbetuwe. We zorgen ervoor dat iedereen zich gehoord voelt: mondige inwoners die makkelijk meepraten, maar ook inwoners voor wie praten wat minder vanzelfsprekend is.

In een open gemeente stelt de lokale overheid zich dienstbaar en betrokken op. GroenLinks vindt het van groot belang dat de gemeente op de hoogte is van wat er speelt onder haar inwoners. We willen ruimte voor experimenten voor initiatieven vanuit de samenleving. Open betekent ook eerlijk zijn over wat niet kan. GroenLinks wil daarom duidelijkheid over de mate van inspraak die inwoners hebben bij besluitvorming.

Wat gaan we hiervoor doen?

Bestuur en zeggenschap

1. Bij elk beslissing dat de gemeenteraad gaat nemen, beoordeelt de raad in hoeverre hij deze beslissing aan de inwoners over kan laten en legt hij uit waarom dit wel of niet kan.
2. Als twee organisaties in dorp een onderwerp met de gemeenteraad willen bespreken, komt de gemeenteraad naar het dorp om hierover te praten.
3. Actieve bewoners krijgen de ruimte om het voortouw te nemen bij de totstandkoming van beleid. De gemeente ondersteunt discussietafels over onderwerpen die leven in de samenleving.
4. Inwoners van Overbetuwe krijgen het recht een alternatieve aanpak voor te stellen voor publieke doelen in hun omgeving. Bewoners krijgen budgetondersteuning en de garantie dat de gemeenteraad hun voorstellen bespreekt. De gemeenteraad mag natuurlijk anders beslissen, maar moet wel heel goed uitleggen waarom.
5. Overbetuwe geeft ruimte experimenten vanuit de samenleving en ondersteunt deze. Er komt een dreamteam van medewerkers (creatiemakelaars) om initiatieven en activiteiten van inwoners tot wasdom te helpen komen.

Uitleg van beleid

1. Overbetuwe zoekt doorlopend naar vernieuwende manieren van inspraak en communicatie. Hierbij is ook voldoende aandacht voor de zwijgende meerderheid.
2. Iedereen heeft zo eenvoudig mogelijk toegang tot gemeentelijke informatie. Deze is makkelijk vindbaar en begrijpelijk voor iedere inwoner.
3. Overbetuwe behoudt haar open bestuurscultuur. Bestuurders en raadsleden blijven makkelijk benaderbaar.

9. Bouwen aan een bruisende, expressieve en creatieve samenleving

Wat willen we bereiken?

In een open samenleving is ruimte voor discussie. Daarin vervullen kunstenaars, artiesten en journalisten een belangrijke rol.

Kunst en cultuur

Investeren in kunst en cultuur is belangrijk. Het belang van kunst staat op zichzelf en is niet afhankelijk van de economische waarde. Het prikkelt de verbeelding, laat mensen denken en maakt het leven rijker en mooier. Waar kunst bloeit willen mensen zich graag vestigen en ontstaat een creatief en bruisend klimaat. Het levert een bijdrage aan sociale samenhang, de leefbaarheid in wijk en buurt, het lokt bedrijven, instellingen en toerisme. Daarbij willen we talent zo jong mogelijk aanboren en ontwikkelen. en zorgen we ervoor dat kunst en cultuur toegankelijk zijn voor iedereen.

Cultureel erfgoed

GroenLinks is trots op het cultureel erfgoed. Jongeren dienen op school zo vroeg mogelijk kennis te maken met het cultureel erfgoed en kunst. Musea en theater moeten toegankelijk blijven voor iedereen. Zo ontwikkelen jongeren hun eigen smaak en visie en krijgen kunstorganisaties een breed en divers publiek voor de toekomst.

Journalistiek

Het controleren van de lokale en regionale democratie en het voorzien van informatie in de regio zijn van groot belang. Daarom moet er een lokale omroep zijn die onafhankelijk is van gemeente en provincie.

Wat gaan we hiervoor doen?

Kunst en cultuur

1. We stimuleren muziek en cultureel onderwijs en proberen op scholen om jongeren enthousiast te maken voor kunst en cultuur.
2. Musea, theater culturele activiteiten en cultureel erfgoed zijn ook toegankelijke voor mensen met een lager inkomen. We geven meer bekendheid aan de Gelrepass en doen mee met het Jeugdcultuurfonds, dat kinderen uit armere gezinnen in staat stelt om bijvoorbeeld dans-, theater- of muzieklessen te nemen
3. We koesteren de verschillende (kleine) musea en maken deze breder toegankelijk.
4. De openbare bibliotheek gaat zich ontwikkelen tot ontmoetingsplaats. Om kennis voor iedereen toegankelijk te maken, is daarbij extra aandacht voor bepaalde groepen nodig. We gaan de bibliotheek meer gebruiken als podium voor kunst en cultuur.
5. We realiseren door de gehele gemeente heen openbare boekenkasten, waar inwoners boeken kunnen uitwisselen die ze niet meer lezen.
6. Bij subsidieverlening geldt de voorwaarde dat instellingen kunstenaars voldoende belonen.

7. We zetten een platform op voor kunst en cultuur en gaan op het gebied van kunst en cultuur meer samenwerken met omringende gemeentes. Promotie en afstemming van het lokale en regionale cultuuraanbod staan hierbij centraal.
8. De gemeente ondersteunt initiatieven van kunstenaars, cultuurverenigingen en Pleisterplaatsen voor culturele activiteiten zoals Theater De KiK en de CultuurKlup.
9. De gemeente gaat in gesprek met (amateur)kunstenaars, muzikanten en musici om samenwerkingsmogelijkheden te onderzoeken en culturele experimenten te stimuleren.

Cultureel erfgoed

1. We beschermen landschapselementen, gebouwen, ensembles en interieurs die van culturele waarde zijn tegen economische belangen. We stemmen ruimtelijk beleid af op het cultureel erfgoed.
2. Er komt meer aandacht voor archeologische vondsten en ontsluiting hiervan ten behoeve van een breed publiek. We streven naar een centrale locatie binnen de gemeente dat hier aandacht aan besteedt.
3. Monumenten worden vaker opengesteld en voorzien van informatie over de geschiedenis van het monument en Overbetuwe.

Journalistiek

1. Lokale pers moet alle ruimte krijgen zich verder te ontwikkelen, waar nodig met steun van de gemeente. We moedigen initiatieven aan die leiden tot een nieuwe lokale omroep.

10. Een tolerante en veilige samenleving

Wat willen we bereiken?

Gastvrije, tolerante en verbonden samenleving

Een open samenleving betekent ook een gastvrije samenleving. Overbetuwe biedt mensen die op de vlucht zijn voor oorlog of onderdrukking een veilige haven. Tijdens hun procedure zijn vluchtelingen onderdeel van onze gemeente. Dat vraagt inzet van henzelf, maar ook van ons als lokale samenleving. GroenLinks wil de inwoners actief betrekken bij de vestiging van vluchtelingen. Tegen racisme en discriminatie van migranten, vrouwen en (seksuele) minderheden of mensen met een beperking stellen we harde grenzen. In een open en gastvrije samenleving moeten we ons allemaal thuis kunnen voelen.

Veilige samenleving

Onveiligheid en intolerantie verkleint de ruimte voor verschillen in een samenleving. Om de veiligheid op straat te waarborgen, moet de politie daadkrachtig optreden tegen overlast en criminaliteit. Het is ontoelaatbaar dat inwoners zich onveilig voelen in hun eigen omgeving of dat ze worden weggepest of mishandeld. Samen met de politie moet de gemeente werken aan veilige buurten en ingrijpen daar waar het misgaat. Maar het voorkómen van criminaliteit is nog beter. We zetten in het bijzonder in op het voorkomen van problemen als gevolg van radicalisering en polarisatie. Want we zijn trots op onze open en vrije samenleving; die waarden moeten we beschermen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Gastvrije, tolerante en verbonden samenleving

1. Bij de vestiging van vluchtelingen betrekken we omwonenden en mensen die de vluchtelingen willen ondersteunen
2. We zetten buurtbemiddelaars in om conflicten tussen inwoners te voorkomen of als mensen in hun buurt worden weggepest vanwege hun afkomst, godsdienst of welke reden dan ook.
3. In ieder dorp moeten voldoende ontmoetingsplekken voor jongeren zijn. We zorgen samen met jongeren en omwonenden voor een aanspreekcultuur, zodat overlastsituaties niet escaleren.
4. Wij werken alleen samen met organisaties die bijdragen aan een actieve, open en solidaire samenleving. Dat geldt ook voor organisaties van minderheden en organisaties met een religieuze achtergrond.
5. We ondersteunen mensen met goede initiatieven voor hun buurt of groep die bijdragen aan een actieve, open, solidaire samenleving.

Veilige samenleving

1. De gemeente maakt afspraken met woningcorporaties om de veiligheid te vergroten. Het uitgangspunt is dat het slachtoffer blijft en de dader verhuist.
2. Overbetuwe werkt samen met ondernemers aan prettige en veilige winkelgebieden.
3. Met horecaondernemers maakt de gemeente afspraken over veilig uitgaan, waarbij zij rekening houden met de belangen van buurtbewoners.
4. We stimuleren het gebruik van brandmelders en controleren alle horecagelegenheden jaarlijks op brandveiligheid.
5. We zorgen voor een goede, samenwerking van hulpdiensten, zodat signalering, aanpak en hulpverlening bij huiselijk geweld zo snel en effectief mogelijk is.
6. De gemeentelijke websites zijn goed beschermd tegen virussen en cyberaanvallen, zodat de informatie van inwoners privé is en blijft.